

FLORIAN MARTENSEN-LARSEN: Aalborghus Slot 1539-1989. Foreningen »Venner af Aalborghus Slot«, 1989. 164 sider. Ill. 170 kr.

Fhv. stiftamtmand Florian Martensen-Larsen går meget naturligt let henover, at første spadestik allerede synes at have været taget, da byggeriet på Ålborghus omtales i 1539. Af et jubilæumsværk kan man ikke forvente dybdeborende forskning – navnlig ikke, hvis den rokker ved selve jubelåret. Derimod har Martensen-Larsen lokalpatriotisk forsøgt sig med en kritisk revision af regeringsbeslutningen 1557, der tilsyneladende fratog Ålborghus status af fæstning, men mon ikke det simpelthen er en lapsus, når en senere tilføjet overskrift i marginen fastholder Ribe og Ålborg som fæstninger? Teksten har Ribe og Kolding. I øvrigt opfylder det æstetisk tiltalende skrift ethvert rimeligt krav, der kan stilles til en let tilgængelig skildring af slotsanlæggets og de skiftende stiftamtsmænds skæbner.

Mikael Venge

SØREN BALLE (udg.): Jørgen Pedersens jyske rentemesterregnskab 1546. (Memo 1984-12). Århus 1985. – viii + 199 s.; samme: Kronens gæld på Kieleromslaget 1537-48. Registre og regnskaber. (Memo 1987-1). Århus 1987. – xv+240 s.; samme: Kronens kreditorer på Kieleromslaget 1533-48. (Memo 1987-3). Århus 1987. – 171 s.; samme: Kronens kreditorer i Danmark 1533-48 (59). (Memo 1987-4). Århus 1987. – 130 s. (Økonomisk Institut, Aarhus Universitet). 5 kr. pr. stk.

De fire foreliggende kildepublikationer er resultatet af et større projekt vedrørende statsfinanserne på Christian 3.s tid, udført af Søren Balle på Økonomisk Institut, Aarhus Universitet. Teksterne er i flere henseender centrale. De belyser de skelsættende år omkring og efter Grevens Fejde, der kendetegnes ved afviklingen af krigsgælden og saneringen af statsfinanserne, som Kristian Erslev og Astrid Friis tidligere har behandlet. Jørgen Pedersens rentemesterregnskab fra 1546 (Memo 1984-12) – på et tidspunkt da krigsgælden stort set var betalt – er det ældst bevarede rentemesterregnskab for en større del af Danmark (Nørrejylland). Skønt rentemesterregnskabet som bekendt ikke er et fuldstændigt statsregnskab, kaster dets mange oplysninger ikke blot lys over statsfinanserne; men også over priser, lønninger, personer m.m., der gør regnskabet til en righoldig kilde for historikere, der enten beskæftiger sig med rigs-, lokal-, personal-, økonomisk eller politisk historie. Benyttelsen lettes af gode registre. Memo 1987-1 nummer en række kilder, der belyser tilbagebetalingen af kronens gæld på Kieleromslaget. Udgaven supplerer tidligere udgivelser (s. 2f.), hvorved stort set alle kendte gældsregistre og regnskaber vedrørende Kieleromslaget 1533-48 nu er publiceret. Pengene gik til Kiel, og mulighederne for at centralisere indbetalingerne og finansadministrationen i Kbh. var knyttet til gældens afvikling. Men centraliseringen var tillige en forudsætning for den trinvise lensreform, der satte ind i 1540-erne, og som skulle sikre balance på statsbudgettet. Efter 1547 slog denne centralisering kraftigere igennem, og Jørgen Pedersen blev således den sidste jyske rentemester. Udgiveren har forsynet alle gældsposter med et 6-cifret